

OTA-ONA QARMOG'ISIZ QOLGAN BOLALARNI IJTMOIY HAYOTGA TAYYORLASHNING TEXNOLOGIK ASOSLARI

Ravshanoy Toshmatova
FarDU talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada, ota - onaga muhtoj bolalar haqida va ularga ijtmoy yordam ko'rsatish shuningdek, ularni ijtmoy hayotga tayyorlashning texnologik va ijtmoy asoslari haqida keng ma'lumotlar va ko'rsatmalar berilib o'tilgan.

Abstract: In this article, extensive information and instructions are given about children in need of parents and about social support for them, as well as the technological and social basis of preparing them for social life.

Аннотация: В данной статье даются обширные сведения и указания о детях, нуждающихся в помощи родителей, и о социальной поддержке их, а также о технологических и социальных основах подготовки их к общественной жизни.

Kalit so'zlar: axloqiy tarbiya, qadriyat, milliylik, ijtmoy himoyalash, shaxsiyat, jarayon, shakllanish.

Key words: moral education, value, nationality, social protection, personality, process, formation

Ключевые слова: нравственное воспитание, ценности, национальность, социальная защита, личность, процесс, формирование.

Axloqiy tarbiya - bu shaxsni har tomonlama rivojlantirish umumiy tizimining asosiy yo'nalishi; maqsadli boshlash jarayoni bolalar insoniyat va ma'lum bir jamiyatning axloqiy qadriyatlariga, axloqiy fazilatlarni, fe'l-atvor xususiyatlarini, ko'nikma va xulq-atvor odatlarini shakllantirish. Bolalarni axloqiy tarbiyalash insonning barcha harakatlarining asosi. Uning shaxsiyatining tashqi qiyofasini shakllantiradi, uning qadriyatlar tizimini, bolaning shaxsini shakllantirish jarayonining xususiyatlarini belgilaydi. Maktabgacha yoshda, ayniqsa bola axloqiy me'yorlar va talablarni o'zlashtirishga moyil... Bolaning shaxsiyatini shakllantirish eng muhim vazifalardan biridir ta'lim...

Asosiy maqsadlar tarbiya - axloqni shakllantirish madaniy merosga munosabat va hissiyotlar, o'z millatiga hurmat, o'z-o'zini hurmat va boshqa millat vakillariga, tengdoshlariga, ota-onalariga va boshqa odamlarga nisbatan bag'rikeng munosabatni

shakllantirish. Maktabgacha yoshdagi bolada kattalar tomonidan uning xatti-harakatlariga bo'lgan talab sezilarli darajada oshadi. Jamiyatda axloq qoidalari, hamma uchun majburiy bo'lgan ijtimoiy axloq normalariga rioya qilish markaziy talabdir. Atrofdagi dunyoni bilish imkoniyatlarining o'sib borayotgan imkoniyatlari bolaning manfaatlarini o'ziga yaqin odamlarning doirasidan tashqarida olib boradi, jiddiy faoliyatda kattalar o'rtasida mavjud bo'lgan munosabatlar shakllarini boshlang'ich rivojlanishiga imkon beradi. (o'rganish, mehnat)

Bola tengdoshlari bilan qo'shma ishlarda qatnashadi, o'z harakatlarini ular bilan muvofiqlashtirishni, o'rtoqlarning qiziqishlari va fikrlarini hisobga olishni o'rganadi. Maktabgacha yoshdagi bolalik davrida nafaqat yuqori talablar qo'ygan holda, bolaning faoliyatida o'zgarishlar va murakkabliklar mavjud idrok, fikrlash, xotira va boshqa aqliy jarayonlar, shuningdek, ularning xatti-harakatlarini tartibga solish qobiliyatiga ta'sir qiladi. Erta bolalikdan shakllangan shaxsiyatni rivojlantirish uchun shart-sharoitlar bolaga boshqalardan ta'sir qilishning yangi usullarini yaratishga zamin yaratadi. Rivojlanayotgan bola yangi psixologik xususiyatlar va xatti-harakatlar shakllarini o'rganadi, buning natijasida u insoniyat jamiyatining kichik a'zosiga aylanadi.

Maktabgacha yoshda, nisbatan barqaror ichki dunyo vujudga keladi, bu esa bolani birinchi marta odam deb atashga asos bo'ladi. hali to'liq shakllanmagan, keyingi rivojlanish va takomillashtirishga qodir bo'lgan shaxs. Bola shaxsiyatining rivojlanishi ikki tomonni o'z ichiga oladi. Ulardan biri shundaki, bola asta-sekin o'z atrofidagi dunyoni anglay boshlaydi va unda o'z o'rnini anglaydi, bu xatti-harakatlarning yangi turlarini keltirib chiqaradi, uning ta'siri ostida bola muayyan harakatlar qiladi.

Boshqa tomon - bu hissiyot va irodaning rivojlanishi. Ular ushbu motivlarning samaradorligini, xulq-atvorning barqarorligini, tashqi sharoitdagi o'zgarishlardan mustaqilligini ta'minlaydi. Xalq pedagogikasi jamiyatning pedagogik madaniyatidagi eng yaxshi qadriyatlarini mujassamlashtirgan: kattalarga hurmat, yuqori axloqiy fazilatlar, mehnatsevarlik, bag'rikenglik va albatta o'zaro totuvlik. Sobiq sho'ro tuzumi davrida bu kabi qadriyatlarning va an'analarning toptalishi sababli ahloqiy holatlarning yomonlashuviga olib keldi. Shuning uchun ham milliy qadriyatlar va an'analarni yana o'z holatiga va albatta bunda yaxshi natijaga olib chiqish uchun esa xalq pedagogikasi ta'lim-tarbiya masalalarini oilaviy munosabatlarda qaror toptirdi. Oila bu –jamiyat negizidir.

Xalq pedagogikasida oila inson hayotida eng samarali tarbiya omili sifatida qaraladi. Oila farzandlar o'rtasidagi munosabatlarda ham boshlang'ich vositasi

sifatida ko‘rilgan. Chunki bolalar o‘zini qiziqtirgan har qanday masalalarda, avvalambor, ota-onalari bilan hamsuhbat bo‘lishadi. Ayni shu yerda esa ota-onaning tarbiyaviy vazifalar aniqlanadi. Ot-ona bo‘lish oson, lekin, yaxshi ota-ona bo‘lish har kimning ham qo‘lidan kelavermaydi. O‘sib, rivojlanib kelayotgan yosh avlodni tarbiyalash bugungi kunda dolzabr masalaga aylanib borayotgan bir vaqt, ham hozirgi zamon talabiga mos ham o‘tmish tajribalaridan foydalangan holda bolaga tarbiya berish, uni har tomonlama yetuk hamda barkamol shaxs bo‘lib yetishishida asosiy vosita bo‘lib xizmat qilgan bo‘lardi.

XULOSA qilib aytish mumkinki, ota- onasidan erta ajralgan bolalarni ijtmoy himoya qilish va ularning shar- sharoitlarini o‘rganish va ularni ijtmoy himoya qilish barchamizning burchimiz deb o‘ylayman.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Haydarova G. va b.Xalq pedagogikasi. T.,“Tafakkur”,2009 y
2. Jumaboyev Y. “O‘zbek bolalar adabiyoti” “Toshkent” 2012 y
3. Mutalipova M.J. Xalq pedagogikasi (o`quv qo`llanma).- T.,2015 y
4. Sodiqova Sh “Maktabgacha pedagogika” “Tafakkur bo‘stoni” 2019y
5. Абдурахмонова, М. М. (2021). Необходимость изучения общественного мнения для принятия эффективных решений в школе. Человек. Наука. Социум, (1), 33-46.
6. Абдурахмонова, М. М., & Маллабоев, Ш. А. (2016). Узбекская модель развития малого предпринимательства. Ученый XXI века, 62.
7. Абдурахмонова, М. М., & Содикова, Д. Ш. (2020). Efficiency of management of higher education institutions in the preparation of qualified personnel. Человек. Наука. Социум, (2), 8-27.
8. Tojimatov, J., & Egamberdiyev, O. (2022). THE IMPORTANCE OF PHYSICAL EDUCATION IN THE FORMATION OF PSYCHOLOGICAL HEALTH OF A PERSON.
9. Egamberdiyev, O., Kholdarova, Z., & Khusanova, M. (2022). THE ORDER OF THE APPEARANCE OF THE PEOPLE'S DIPLOMACY OF THE GREAT SILK ROAD COUNTRIES.
10. ugli Egamberdiyev, O. A., ugli Maxamadjonov, J. Z., & kizi Sobirova, A. M. (2022). NEED TO FORM CREATIVE COMPETENCE IN EDUCATORS. *Educational Research in Universal Sciences*, 1(3), 162-165.
11. ugli Egamberdiyev, O. A., ugli Maxamadjonov, J. Z., & kizi Sobirova, A. M. (2022). USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL ACTIVITY OF EDUCATIONAL ORGANIZATIONS. *Educational Research in Universal Sciences*, 1(3), 166-169.

12. ugli Egamberdiyev, O. A., ugli Maxamadjonov, J. Z., & kizi Sobirova, A. M. (2022). DIFFERENT APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S SPEECH. *Educational Research in Universal Sciences*, 1(3), 158-161.
13. Oyatillokh Alishero'g'li, E. (2022). Ways and Methods of Formation of Communicative Competence in Future Teachers. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 2(4), 63-65.
14. Oyatillokh Alishero'g'li, E. (2022). Ways and Methods of Formation of Communicative Competence in Future Teachers. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 2(4), 63-65.
15. Iqboljon O'g'li, T. J., & Alisher o'g'li, E. O. (2022). THE IMPORTANCE OF PHYSICAL EDUCATION IN THE FORMATION OF PSYCHOLOGICAL HEALTH OF A PERSON. *PEDAGOGS jurnali*, 9(3), 4-7.
16. Alisher o'g'li, E. O. (2022). Issues of Retraining and Professional Development of Pedagogical Personnel. *The Peerian Journal*, 5, 192-194.
17. Yusufovich, A. A., & Alisher o'g'li, E. O. (2022). PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL OPPORTUNITIES FOR THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FUTURE TEACHERS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(6), 1157-1161.
18. Alisher o'g'li, E. O., & Zokirjon o'g'li, M. J. (2022). The Role of Psychology in the Treatment of Heart Failure in Humans. *European Multidisciplinary Journal of Modern Science*, 5, 500-502.
19. Ахмедов, А., Эгамбердиев, А., & Сотволдиева, О. (2022). The role of pedagogical technologies in improving the quality of education. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollari*, 1(1), 59-60.
20. Alisher o'g'li, Y. O. (2022). IJTIMOIIY MUHITNING SHAXS RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *PEDAGOGS jurnali*, 18(1), 220-225.
21. Yusufovich, A. A. (2022). PEDAGOGICAL ASPECTS OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE TEACHERS. *Science and Innovation*, 1(4), 136-138.
22. Zokirjon o'g'li, M. J. (2022). PROFESSIONALISM AS A GENERALIZED TYPICAL MODEL OF A PROFESSIONAL IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM. *Journal of new century innovations*, 11(1), 186-189.